

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio IX. De his, quæ potest Christus agere, aut pati in Eucharistia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

DISPUTATIO IX.

De his, quæ potest Christus agere, aut pati in Eucharistia.

SECTIO I. *Virum Christum, prout in Eucharistia, possit pati, aut agere aliqua actione physica?*

SECTIO II. *Virum Christum, prout in Eucharistia, possit cognoscere, & cognosci.*

Ubi hoc titulo comprehendimus non solum actiones, & passionibus physicas, ut calefacere, & calefieri, sed etiam intentionales, ut cognoscere, & cognosci; nam difficultas de utroque ex iisdem fecit principii definienda est. De mutatione vero, per quam definit Christus esse sub speciebus, dicemus *disp. seq.* ubi etiam quid dicendum, quando in Eucharistia apparet caro, vel puer, de quo S. Thom. *art. 8.*

SECTIO I.

Virum Christum, prout in Eucharistia, possit pati, aut agere, aliqua actione physica?

1. Prima difficultas potest esse de motu locali; de quo suppono ex dictis *disp. 6. & 7.* corpus Christi moveri à Sacerdote per accidens ad motum specierum, quia Sacerdos immediate movet species, quæ virtute divinitus accepta ferunt secum corpus Christi, ut ibi late dictum est. Difficultas ergo est, an primo, & per se corpus Christi in Eucharistia possit moveri à se, vel ab alio agente extrinseco naturali virtute sue humana, siue Angelica.

2. Communis sententia negat; & omnis alius rationibus, probatur, quia præsentia sacramentalis corporis Christi est entitativè supernaturalis, ut diximus dicta *disp. 6.* Ergo nulla potentia naturalis habet virtutem ad producendam illam præsentiam in corpore Christi; ergo corpus Christi secundum illam statum nec à se, nec ab alio agente creato potest naturaliter moveri.

Dices, licet Angelus non possit dare præsentiam supernaturalem corpori Christi, poterit tamen auferre istam, quam habet, producendo aliam præsentiam naturalem, & per consequens poterit movere corpus Christi. Sed contra, quia nec isto modo potest moveri ab Angelo; nam vel illud corpus moveretur totum simul, vel successivè pars post partem. Si totum simul, ergo deberet accipere aliam præsentiam supernaturalem, quæ esset totum simul in eodem spatio: si vero successivè, ergo una pars moveretur prius, quam alia; ergo illa pars haberet præsentiam naturalem, manentibus aliis cum præsentia supernaturali; hoc autem repugnat, quia unum corpus continuum petit habere omnem suam præsentiam continuam; quare cum non possint naturaliter continuari præsentia naturalis cum supernaturali, consequens est, ut non possit pars illius corporis accipere ab Angelo præsentiam naturalem, manentibus aliis partibus cum præsentia supernaturali.

Dices iterum: si Petrus ponatur in duplici loco quantitativè, adhuc poterit in utroque loco moveri à se, vel ab alio agente extrinseco: & tamen illa secunda præsentia esset supernaturalis, nec ad illam datur capacitas naturalis in subiecto; ergo similiter, licet præsentia Christi in Eucharistia sit supernaturalis, poterit tamen accipi ab agente naturali

ex suppositione prioris miraculi. Respondeo, illam vocationem Petri in priori casu esse supernaturalem, quoad modum extrinsecum, non vero in sua entitate; quare ad illam datur vere in agente extrinseco virtus naturalis activa, & in ipso Petro potentia naturalis receptiva; at vero præsentia Christi est in sua entitate supernaturalis, ad quam nulla prioris virtus activa reperitur in Angelo.

Urgebis adhuc licet præsentia Petri sit naturalis, & ad ipsam habeat virtutem connaturalem causa secunda, non tamen debetur illi concursus hic & nunc ad istum effectum, quando Petrus habet alibi aliam præsentiam; & tamen ex suppositione prioris miraculi datur iste concursus; ergo similiter posset dari Angelo concursus indebitus ad præsentiam supernaturalem. Respondeo, in casu antecedentis ex natura rei Petrum habere capacitatem, ut in vno saltem loco moveatur ab agentibus extrinsecis; Deum autem ex suppositione prioris miraculi debere concursum, ut possit à se ipso, vel aliis moveri propter rationem à nobis late explicatam *disp. 6. sect. 1.* quæ ratio nullo modo procedit in præsentia casu.

Secunda difficultas esse potest de aliis actionibus, & passionibus corporeis, ut de calefactione, refrigeratione, &c. & non est sermo, an possit Christus passiones alibi acceptas habere per cōcomitantiam in Eucharistia; de hoc enim dictum est supra; sed an, prout in Eucharistia, possit eas primo habere: nec etiam loquimur de corpore Christi, prout de facto gloriosum est, & impossibile, sed de illo prout in cœna v. gr. quando passibile erat, an prout in Sacramento posset ab agentibus extrinsecis alterari, vel etiam in se, vel in aliud agere. In qua questione aliqui affirmant in unum, Christum Dominum prout in Eucharistia posse ex natura rei illas actiones exercere, & passiones recipere; quia ad agendum, vel patiendum solum requiritur approximatō agentis ad passum: quod vero hæc approximatō sit sine extensione quantitativa, non obstat, imo videtur magis conducere, quia eo minus distabant omnes partes Christi ab agente, vel passo extrinseco; quare sicut Angelus intime penetratus cum passo potest agere; & sicut anima rationalis agit in corpus, & corpus in animam existentem in eodem loco, cur etiam Christus indivisibiliter existens non poterit agere, & pati ab agentibus extrinsecis?

Communior tamen sententia negat, & omnis aliis rationibus, quæ videri possunt apud Suarez in præsentia *disp. 53. sect. 2.* & apud Valsquez *disp. 191. negat. cap. 3.* quod attinet ad passiones, probari potest ex supra dictis, quia omnis passio, & qualitas in Christo producta debet poni in ipso indivisibiliter in ordine ad locum, sicut est ipse Christus; hunc autem modum existendi, seu hanc præsentiam nullum agens naturale potest tribuere, ut diximus; ergo corpus Christi prout in Eucharistia nec à se, nec ab alio naturali virtute pati potest. Dices, quando passum est in duplici loco, agens non potest ponere calorem utrobique, & tamen potest producere calorem; ergo similiter in præsentia posset producere calorem, licet non præsentiam. Respondeo, duplicem præsentiam non esse passionem caloris; quare non refert, quod non possit utraque produci: at vero una præsentia est passio caloris, quæ debet tribui à producente hic calorem.

Maiores difficultates sunt, cur non possit Christus agere in aliud passum; in actione enim transeunti ipse non militat ratio adducta; quia illa actio non est in Christo, sed in passo, in quo posset habere præsentiam naturalem. De actione locomotiva.

E e 4 ua,

4. Urgebis.

Respondet.

5. Secundo difficultas est de aliis actionibus corporeis.

Sententia prima affirmat.

6. Communior sententia negat.

Probat ex supra dictis de præsentia supernaturali.

Instantia.

Diluitur.

7.

Maiores difficultates sunt, cur non possit Christus agere in aliud passum.

*De actione
loco motu
patet ex su-
pra dictis.*

*De calefa-
ctione, v. g.
maior est dif-
ficultas.*

*Aliqui fa-
tentur non
repugnare.*

Alij contra.

*8.
Posset dici re-
quiri præsen-
tiam natura-
lem.*

*9.
Impugnatur
hæc doctrina.*

*Responderi
potest.*

*Cæterum pos-
set adhuc hæc
responsio elu-
di.*

*10.
Ratio alia à
posteriori.
Quia calefa-
ctio illa esset
supernatura-
lis.*

ua, qua aliud corpus impellatur, ratio est clara ex dictis, quia vnum corpus non potest aliud loco mouere, nisi prius in se ipso aliquid agat; cum autem corpus Christi non possit in se aliquid agere, non mirum, quod non possit mouere aliud corpus. Cæterum de calefactione, aut frigectione transeunte difficultas est, cur corpus Christi per suum calorem, v. g. non possit calefacere manum tangentis, certe vix potest adduci ratio conuincens. Quare aliqui negantes de passionibus fatentur plane, non repugnare ex natura rei, quod Christus indiuisibiliter existens agat in passum proximum; Deum tamen de facto impedire huiusmodi actiones ob meritum nostræ fidei. Alij dicunt, repugnare, quod agens corporeum agat in passum, nisi illi approximetur per contractum physicum. Cæterum hoc videtur difficile: nam species impressa materialis causat actum visionis in eodem loco, ubi est species, & multa agentia materialia operantur in se ipsis, cum tamen sibi non approximetur per contractum.

8. Posset fortasse dici, quod omne agens naturale prærequirit ad agendum approximationem aliquam, (vt suppono ex Philosophia) hæc autem approximatō, seu præsentia debet esse naturalis; quia conditio naturaliter requisita ad operandum naturaliter, debet esse conditio naturalis: ideo namque cognitio supernaturalis non disponit sufficienter ad habitum naturalem; quia habitus naturalis solum exigit actum naturalem, à quo procedat. Cum ergo Christus non habeat præsentiam naturalem in Eucharistia, consequens est, vt non habeat approximationem naturaliter requisitam ad operandum.

9. Sed contra hoc est, quod substantia etiam prærequiritur, vt conditio ex parte naturæ ad operandum; & tamen humanitas Christi Domini, licet crearet substantia naturali, & subsisteret supernaturaliter, operatur tamen connaturaliter; ergo licet præsentia sit conditio ad agendum, sufficit tamen præsentia supernaturalis.

Responderi potest negando consequentiam, quia substantia naturalis in humanitate Christi suppletur optime per substantiam Diuinam, quæ præstat totum, quod præstare posset substantia creata: at vero præsentia naturalis requisita ad agendum non suppletur per præsentiam sacramentalem; quæ licet sit præsentia, non est tamen extensio: agens autem materiale non solum requirit ad agendum præsentiam, & approximationem, sed extensionem, sicut enim requirit quantitatem, qua quasi extenditur in ordine ad se: sic videtur exigere extensionem localem, qua extenditur in ordine ad locum: hoc vero non præstatur, nec suppletur per præsentiam sacramentalem, quæ non est extensio, sed inextensio. Cæterum videtur adhuc inquirendum; cur sicut ad operandum non requirit substantiam creatam seu materiale, sed substantiam, & ideo potest suppleri per substantiam increatam spiritualem; sic etiam non dicemus, requirit quidem approximationem, & præsentiam, non vero præsentiam cum extensione, atque adeo posse suppleri per approximationem, & præsentiam, quæ non sit extensio.

10. Possumus addere aliam rationem à posteriori ad probandum, quod requiratur extensio in agente naturali materiali: quia actio illa, quæ procederet ab igne inextenso, & reducto ad punctum, v. g. spatij, esset diuersæ rationis in sua entitate extrinseca ab omnibus actionibus, quæ sunt naturaliter possibiles, & quæ oriri possunt ab igne extenso localiter; ergo actio illa esset supernaturalis entitativæ, &

quæ non contineretur intra vires naturales eiusdem ignis: quomodo enim potest ignis habere ex se virtutem naturalem ad illam actionem, quæ nunquam potest ab illo naturaliter, & absque miraculo prodire? Antecedens vero probatur, quia omnis actio, quam hic ignis in suo statu naturali, & extenso potest exercere ad calefaciendum, v. g. vel illuminandum passum sibi approximatum, talis est, vt per suam entitatem dicat ordinem transcendentalem ad illum ignem, & ad omnes eius partes, ita vt quæcumque pars deesset in illo igne agente, non esset eadem actio, sed alia pro varietate agentis. Suppono enim ex communi sententia Philosophorum, quando plura agentia partialia concurrunt ad aliquem effectum producendum, non concurrere per plures actiones, sed omnia concurrere per vnam actionem, quæ respicit omnia illa tamquam causas partiales: & idem à fortiori est, quando vnum agens habens plures partes concutit ad aliquem effectum; fit enim vnica actio pendens ab omnibus partibus illius agentis, tamquam à principiis partialibus. Sic vnus ignis applicatus calefacit lignum proximum, ad quam calefactionem concurrunt omnes partes illius ignis per vnica actionem pendentem à toto illo igne, & respicientem omnes, & singulas eius partes, tamquam principia partialia.

Quo supposito, probatur iam, illam actionem, qua hic ignis extensus calefacit hoc lignum, non posse esse in sua entitate eamdem cum illa alia actione, qua idem ignis existens absque extensione locali calefaceret idem lignum: quia actio prior naturalis non solum respicit omnes partes huius ligni, sed respicit illas inæqualiter: cum enim passum, seu lignum, quod calefacit, non æqualiter distet ab omnibus, & singulis partibus illius ignis (hoc enim affert secum extensio localis agentis, vt magis distet à passo aliqua partes agentis, & alie minus) consequens est, vt calor in ligno productus magis dependeat à partibus ignis magis propinquis, & minus à partibus magis remotis; ergo actio, seu calefactio illa, licet respiciat omnes partes ignis agentis, non tamen respicit eas æqualiter, sed inæqualiter, hoc est, aliquas vt magis influentes, quia magis propinquæ sunt; alias vt minus influentes, quia magis remotæ sunt; & tales oportet esse omnes actiones agentis materialis extensi in passum externum. Actio autem, qua idem ignis intensus ageret, & calefaceret idem lignum, non esset eiusmodi, sed æqualiter respiceret omnes, & singulas partes illius ignis agentis, quia omnes æque distarent à passo, & per consequens æque agerent, & influerent, affectusque non magis penderet ab vna parte agentis, quam ab alia; ergo illa actio, seu calefactio, quæ tunc fieret, haberet aliquod prædicatum intrinsecum diuersum, quod non haberet actio illa, qua idem ignis extensus calefaceret idem lignum sibi approximatum. Differret ergo entitativæ ab omnibus actionibus naturalibus; & per consequens illa talis actio non contineretur in virtute naturali agentis materialis naturalis.

Dices, hoc idem argumentum fieri posse, quando duo corpora penetrarentur, si duo ignes, v. g. diuinitus penetrarentur. Nam calefactio etiam illa, qua de facto caleficeret lignum proximum, respiceret æqualiter vtrumque ignem, cum propter penetrationem vtrumque æque distaret à passo; ergo actio illa haberet aliquod prædicatum intrinsecum diuersum, quod non haberet actio, qua idem ignes impenetrati calefaceret idem lignum, nam hæc semper respiceret illos ignes inæqualiter, scilicet

scilicet vnum magis influentem, qua magis propinquus esset, alterum minus influentem, quia magis remotus esset; ergo fatendum etiam esset, si duo ignes penetrarentur, tunc lignum approximatum non calefaciendum; quod tamen videtur incredibile, quia uterque ignis haberet extensionem sibi debitam; & de facto, quando corpus Christi nascentis penetratum fuit cum virginali claustro matris, negari non potest, quod tunc etiam eius cor ageret calefaciendo partes propinquas, sicut prius; non ergo impediatur eius operatio naturalis propter penetrationem cum alio corpore etiam calido, & à quo poterat partialiter tunc illa operatio procedere.

13. Respondetur tamen, non esse eandem rationem de igne penetrato cum alio igne, ac de igne posito absque extensione: ratio enim à nobis adducta, si quid probat, probat quidem in secundo casu, non in primo de duplici igne penetrato; quia tunc posset eadem actio procedere ab igne penetrato, quæ potuisset procedere ab eodem non penetrato. Dato enim, quod non posset uterque ignis penetratus naturaliter agere, eo quod actio illa respiceret vtrumque ignem æqualiter, propter æqualem distantiam vtriusque à passio; quem modum respiciendi nulla actio naturalis posset habere: dici tamen potest, quod in

Dei deter. eo casu Deus vt auctor naturæ determinaret vnum minus vt ex utroque, vt in illo igne penetrato, qui solus ageret, per inde ac si solus esset in illo spatio. Quando enim adest causa cum sufficienti virtute ad agendum, & non potest prodire in operationem, non propter defectum virtutis, vt ita dicam, sed propter abundantiam, pertinere videtur ad causam primam determinare illam indifferentiam ad vnum effectum limitatum. Sic, iuxta communem sententiam Philosophorum, ignis, qui ex se habet virtutem ad producendum hunc numero calorem, & illum, non tamen vtrumque simul naturaliter, determinatur à causa prima, vt producat hunc, & non illum; nam ex se habebat virtutem ad plures effectus, & quia non posset omnes, vel duos simul producere, nullum produceret, nisi determinaretur illa indifferentia à causa prima. Sic in nostro casu de contrario adfuit duæ causæ potentes singulæ seorsim producere eundem effectum, non tamen vtræque simul, eo quod illa actio esset entitatie supernaturalis. Pertinet ergo ad causam primam determinare causam, vt effectus, qui procedere poterat à singulis, sed non ab vtræque simul, procedat ab hac potius quam ab illa; sicut nunc determinat causam potentem producere duos effectus, sed non vtrumque simul, vt producat hunc potius quam illum. Hoc autem fieri non debet, quando agens, ignis, v. g. totum existeret simul absque extensione locali: quia non deberet determinari aliqua pars eius ignis, quæ sola ageret absque aliis; nam quæcumque pars determinaretur, haberet in se alias partes, quæ cum omnes essent simul, & agerent, sequeretur idem inconueniens, quod actio illa respiceret omnes æqualiter.

14. Adde, licet quantitas poneretur composita ex solis punctis, non posset connaturaliter operari in statu sacramentali: posset quippe aliquis, illa sententia admissa, contendere, quod in singulis punctis spatij Deus etiam posset, & deberet connaturaliter determinare vnum indiuisibile ignis, prout ibi existens, ageret in passum; in puncto autem sequenti spatij, aliud indiuisibile eiusdem ignis; ita vt si ignis, v. g. constaret ex viginti punctis, & esset sacramentaliter in hostia constante ex viginti punctis, totus ignis in singulis punctis hostiæ, tunc, inquam, actio procederet ab illis, sicut si essent sin-

gula in vno solo puncto spatij, nempe à puncto A, prout solum est in puncto spatij A, & à puncto B, sicut si esset in immediato solo puncto spatij, & sic de aliis, determinante Deo, in singulis punctis spatij vnum punctum ignis, quod solum prout in illo puncto spatij operetur. Hoc tamen, vt dixi, non satisfacit; quia actio naturalis, qua de facto singula puncta naturaliter operantur, non posset procedere ab vno indiuisibili diuiso ab aliis, etiam si quantitas componeretur ex solis punctis finitis: sicut enim non potest naturaliter existere vnum punctum seorsim, ita nec operari propter suam imperfectionem; prærequirit ergo coniunctionem vnus puncti cum aliis, & eodem modo prærequirit præsentiam vnus puncti esse coniunctam cum præsentia sequentis puncti, quod operatur cum isto: nam sicut requiritur vnitas ex parte agentis, & compositio ex multis punctis, sic requiritur præsentia vna composita ex multis præsentis punctorum. In illo autem casu non daretur talis vnitas ex parte præsentia; quia licet præsentia, v. g. manus Christi in tali parte spatij vnatur immediate cum præsentia brachij in eadem parte spatij, & cum præsentia eiusdem manus in parte proxima spatij, vt vidimus diff. 5. non tamen vnatur immediate cum præsentia brachij in parte proxima spatij, vt ibidem diximus: non ergo sit vna præsentia extensa ex præsentia manus in hac parte hostiæ, & ex præsentia brachij in parte proxima hostiæ, quia illæ duæ præsentia non viuuntur immediate inter se. Non ergo habent illa duo puncta ignis vnā præsentiam continuam ad duo puncta spatij, sed essent quidem in spatio continuo, per duas tamen præsentias non continuas inter se. Sicut autem vnum indiuisibile ignis diuisum ab aliis non ageret naturaliter, sic vna præsentia ad vnum solum indiuisibile spatij diuisa ab aliis non videtur sufficiens præsentia ad agendum naturaliter, & sicut indiuisibile ignis ad causandum non solum requirit esse contiguum cum aliis, quæ operantur, sed etiam esse continuum, & vnum cum illis: sic præsentia vnus puncti ignis requisita ad causandum naturaliter, non solum requirit esse contiguum cum aliis præsentis aliorum punctorum, quæ agunt, sed etiam esse continuam, & vnā cum illis; non enim apparet, cur requiratur maior vnitas in ipsa virtute cauendi, quam in conditione requisita, qualis est approximatio. Cum ergo in Eucharistia præsentia vnus puncti in hoc spatio non vnatur cum præsentia alterius puncti in spatio proximo, sed sint quasi præsentia disparatæ, quantum quælibet componit præsentiam integram totius corporis in illa parte spatij; non videtur dari ibi præsentia agentis corporei naturaliter requisita ad agendum naturaliter. Video, hanc rationem totam neque esse demonstrationem, neque talem, quæ non sit adhuc exposita pluribus obiectionibus; sed tamen in re dubia præstat aliqualem rationem reddere, quam recurrere semper ad noua miracula, quæ fiant ad occultandum mysterium.

Duo puncta ignis non habent vnā præsentiam continuam.

Sunt præsentia disparatæ, quantum quælibet componit præsentiam integram totius corporis in illa parte spatij.

SECTIO II.

Vtrum Christus prout in Eucharistia, possit cognoscere, & cognosci?

Plures quæstiunculas sub hoc titulo comprehendimus, quas breuiter definiemus, utpote fere Philosophicas. Suppono ergo primo, quæstionem procedere connaturaliter loquendo; nam de potentia absoluta bene posset Christus, prout in Eucharistia, elicere quemcumque actum cognitionis, & cognosci etiam

15.

Hæ quæstiones procedunt connaturaliter loquendo.

etiam ab aliis, saltem cognitione intellectuali. Item, non quærimus, an per concomitantiam habeat Christus in Eucharistia etiam actus cognoscendi, & appetendi, quos habet in celo. Suppono enim, eos habere, quia omnes sunt independentes à loco.

Suppositio secunda.

Suppono secundo, non posse prout in Eucharistia elicere connaturaliter actum sensationis internum, vel externum, nec actum appetitus: quia hæc omnia sunt accidentia materialia: quare cum non possit accipere ab agente creato qualitatem materialem propter rationem traditam *sect. præcedenti*, non poterit etiam à seipso.

Suppositio tertia.

Suppono tertio, posse bene elicere actus spirituales scientiæ infusæ, per quam operatur independentem à phantasmatibus; nihil enim impedit, quod isti actus producantur primo, & per se indivisibiliter in Eucharistia.

Prima difficultas.

16. Difficultas est de actibus intellectus qui dependent à phantasia.

Difficultas ergo est primo de actibus intellectus, qui dependent à phantasia, an possint elici connaturaliter à Christo, prout in Eucharistia? P. Suarez *sect. 3.* in fine negat, nisi forsitan Christus existens naturaliter in alio loco, habeat ibi actum phantasie: tunc enim etiam actus phantasie non poneretur per concomitantiam in Eucharistia, sufficeret haberi in alio loco, ut etiam in Eucharistia posset intellectus determinari ad intelligendum; nam distantia, vel propinquitas localis ipsorum actuum parum refert; quod idem concedit P. Vasquez *diff. 191. n. 27. & 28.*

Vasquez.

17. Conclusio.

Ego paulo aliter dicendum censeo, in primis si actus phantasie sit solum in celo, non posse intellectum determinari prout in Eucharistia ab actu phantasie ad intelligendum; quia hæc excitatio non fit solum formaliter, sed efficienter, quatenus per phantasma generatur, vel augetur aliqua species intellectualis; ut dixi in lib. de anima. Quare cum phantasma sit agens naturale, consequens est, ut intellectus prout in Eucharistia non possit determinari phantasmate absente, quia non potest phantasma distans operari efficienter: imo neque à phantasmate presenti ob defectum extensionis debitæ ad operandum; si, prout Suarez admittit, requiritur semper extensio debita in agente materiali, ut possit agere: nam phantasma in Eucharistia non habet eiusmodi extensionem.

18.

Cæterum, quoniam in iisdem lib. de anima dixi, dependentiam intellectus à phantasia non semper esse à priori, sed aliquando à posteriori; quia licet sæpe intellectus exciteretur à phantasia, aliquando tamen excitatur ab aliis actibus intelligendi, & tunc pendet à phantasia consequenter, quatenus scilicet phantasia excitatur ab eodem intellectu, ut exerceat operationem circa idem, vel simile obiectum propter connexionem utriusque potentie (de quo late ibi); tunc ergo, quando intellectus habet iam species obiectorum, & excitantur aliunde per alios præcedentes actus intellectus, non est, cur non possit operari prout in Eucharistia; quia licet prout ibi non possit phantasia comitari intellectum, non ideo minus, imo magis expedite operabitur intellectus, cum ad illos actus non indigeat confortio phantasie, neque antecedenter (ut suppono,) neque etiam consequenter ob impedimentum phantasie, sicut si Deus phantasiam destruxisset.

Quando intellectus habet species obiectorum, & excitatur ab aliis actibus intellectus, potest operari.

19.

Secunda difficultas an videri possit oculo corporeo.

Secunda difficultas.

Secunda difficultas est, utrum corpus Christi in Eucharistia possit naturaliter videri oculo corporeo;

& eadem fere difficultas est de aliis sensibus, ex iis tamen, quæ de visu dicuntur, poterit resolutio inferri ad alias sensationes. Nominales aliqui docent, posse naturaliter videri, nisi diuinitus impediretur ad occultandum mysterium. Communis tamen, & verior sententia negat; quia corpus Christi, prout in eo statu, non potest producere species sui in medio, ut constat ex supra dictis, sine quibus naturaliter videri non potest.

Tertia difficultas.

Hinc oritur tertia difficultas, an diuinitus possit videri corpus Christi in Eucharistia? Negat Suarez in presenti *sect. 4.* Probabilior tamen videtur pars affirmatiua, quam cum aliis docet Vasquez *diff. 191. cap. 2.* quia nulla in hoc apparet contradictio. Dicunt, illum modum presentie esse extra totam latitudinem obiecti visibilis, non solum primarij, quod est lux & calor, sed etiam secundarij, quod est presentia quantitativa; ergo non magis potest eleuari visus ad percipiendum illud obiectum, quam ad saporem, vel sonum. Respondetur, illam presentiam esse quidem supernaturalem, non tamen esse extra latitudinem obiecti visibilis; quia sicut lux supernaturalis est intra latitudinem lucis, & sicut potest etiam vi sua eleuari ad videndam lucem indivisibilem, ita facilius ad videndam presentiam diuisibilem coloris existentem in spatio indivisibili; hoc enim non est plus quam videre plures partes coloris in eadem parte spatio, quod non extrahit à latitudine obiecti visibilis.

Obiiciunt aliqui primo, quia corpus Christi in hoc sacramento imitatur omnino, quoad modum essendi, res spirituales; hæc autem sunt omnino extra sphaeram visus corporei; ergo & corpus Christi in Eucharistia. Probatur consequentia, quia si aliquis sapor poneretur diuinitus taliter, ut imitaretur colorem, & appareret in omnibus color, non posset vilo modo percipi per gustum, qui non potest etiam diuinitus percipere colorem; ergo visus corporeus, qui non potest percipere res spirituales, non potuit etiam diuinitus percipere corpus Christi, quando in omnibus imitatur substantias spirituales.

Respondetur, quantumcumque imitetur res spirituales, adhuc retinere suum esse materiale; quare adhuc habet differentiam essentialē, per quam possit percipi à potentia illa, quæ non potest percipere obiecta vere spiritualia. Sic etiam sapor ille, qui imitaretur colorem, adhuc esset verus sapor, atque ideo adhuc posset diuinitus percipi à gustu, qui cognosceret verum saporem, qui aliis appareret color.

Sed contra obiiciunt secundo, quia visus non potest vilo modo percipere obiectum indivisibile, sed corpus Christi in Eucharistia, licet re vera in se sit diuisibile, existit tamen ad modum indivisibile, ita ut etiam si diuinitus videretur, adhuc oculus non perciperet diuisibilitatem ipsius: hanc enim non potest oculus percipere, nisi ex extensione locali obiecti eo quod una pars apparet in alio loco ab alia parte. Vnde si duo ignes penetrarentur inter se, non perciperet oculus, quod ibi sint duo ignes, vel unus; perciperetur ergo corpus Christi ad modum vnus indivisibilis.

Respondetur, in primis falsum est obiecta penetrata non percipi nisi ad modum obiecti simplicis, & indivisibilis; quando enim percipitur color intensus, qui constat ex pluribus gradibus coloris penetratis, non percipitur sicut color remissus, sed percipitur ipsa intensio; ergo percipitur pluralitas graduum penetratorum. Similiter quando tactus percipitur

percipimus temperamentum ex quatuor qualitatibus, omnes illas percipimus, licet sint penetratae in eadem parte subiecti, & percipimus aliud, quam si esset una sola ex illis qualitatibus. Sic ergo qui diuinitus videret corpus Christi in una parte hostiae, hoc est, omnes partes corporis Christi ibi existentes, vere plus perciperet, quam si videret sola unam partem; videret enim omnes illos colores omnium partium, licet propter penetrationem non discerneret sufficienter ad iudicandum esse plures, sed tamen videret plus quam si videret unam solam partem, vel unum solum colorem: iudicaret tamen esse aliquem colorem mixtum propter confusioem, qua omnes illi colores simul perciperentur.

25. Deinde, ad id, quod obiicitur de obiecto vere indivisibili, quod seorsim oculus videre non posset, responderi potest primo, si detur indivisibile lucis, & illud sit lux, & separaret diuinitus ab omnibus partibus, posset quidem diuinitus eleuari oculus ad illud percipiendum, praeteritum cum posset illud indivisibile lucis diuinitus constitui in spatio extenso, & magno, proinde de facto indivisibilia corporis Christi singula sunt in toto spatio hostiae. Si ergo ita constitueretur lux indivisibilis in spatio centum palmorum, percipi etiam posset; imo non posset discerni ex illa visione, an esset lux indivisibilis, an diuisibilis, & extensa, cum totum illud spatium extensum esset lucidum. Si autem indivisibile lucis non sit lux, transeat, illud non posse videri solum; negatur tamen paritas de corpore Christi in Eucharistia; quia licet totum existat indivisibiliter, id tamen, quod videretur, non esset indivisibile, sed diuisibile, atque adeo verus color, qui est obiectum visus. Et quidem si indivisibile coloris non est color, oculus videns diuinitus colorem diuisibilem etiam in puncto spatij, bene discerneret illum ab eo, qui non est color, quamvis propter confusioem cognitionis non posset discernere, an esset entitas diuisibilis, vel indivisibilis: sicut de facto oculus videns colorem intensum discernit bene illum a colore remisso, licet non discernat, an sit aliquid diuisibile, vel indivisibile. Denique licet concedatur, quod non potest color existens in solo indivisibili spatij percipi visu corporeo etiam diuinitus, non sequitur, corpus Christi non posse percipi in Eucharistia. Sicut enim non repugnat, videri indivisibilis coloris simul cum aliis partibus, quae iam obiectum occupat spatium extensum; sic non repugnat videri corpus Christi existens totum simul in indivisibili, quando non videretur existens in solo indivisibili, sed simul in partibus spatij, iam non videretur in spatio extenso, sicut indivisibile lucis occupans diuinitus spatium bipalmare, posset diuinitus videri, si esset vera lux in sua entitate.

26. Tertio obiiciunt, quia visus corporeus numquam percipit rem, quin percipiat eius figuram, & pulchritudinem: si videret autem corpus Christi in Eucharistia, non perciperet eius figuram: qualem enim: triangularem, rotundam, vel quadratam? ergo sicut figura, & pulchritudo visibilis est, & tamen in Eucharistia non potest percipi, sic neque ipse color in illo statu Sacramentali.

Respondetur, figuram, vel pulchritudinem organicam non esse obiectum visus, sed situale, eo modo, quo videri potest; quae non addit aliquid positivum supra praesentiam actualem, ut supra diximus *disp. 8. sect. 2.* & ex qua arguitur cognoscitur figura, & pulchritudo organica. In Eucharistia ergo perciperetur color, non visa pulchritudine, aut figura situali, quia nulla esset. Sicut in casu posito, si lux indivisibilis poneretur in spatio bipalmari, &

oculus videret totum illud spatium illuminatum, non videret tamen figuram situalem lucis, quia figura est dispositio partium, illa autem lux non haberet partes; sic in Eucharistia videret colorem, non visa figura situali, quia haec est dispositio partium in ordine ad diuersas partes spatij occupandas, quod non habent in Eucharistia, cum omnes partes sint in qualibet parte spatij. Loco tamen figurae situalis, quae est talis vbicatio partium, videret oculus illam aliam vbicationem supernaturalem, quam partes habent in hoc Sacramento. Videret, inquam, eo modo, quo explicatum est supra *disp. 5. sect. 4.*

Petes, utrum possit videri corpus Christi extensum prout in Eucharistia? Negat Suarez ubi supra. Ego tamen probabile censeo, posse in hoc sensu, quod (si quidem totum corpus est in quavis parte spatij) Deus ostendat in una parte spatij unam solam partem corporis, v.g. caput, cum sola praesentia capitis, quam ibi habet, & in parte proxima colulum, &c. & sic de singulis; quare si ponatur hostia magnitudinis humanae, apparebit vere Christus in tota hostia, & non in quavis parte, ostendente Deo in singulis partibus hostiae unam partem Christi, & occultando praesentias aliarum partium.

28. Ex dictis de visu constat, quid dicendum sit de aliis sensibus: nam similiter potest diuinitus sentiri Christus in Eucharistia per gustum, olfactum, auditum, & tactum: licet, quod attinet ad figuram, non posset percipi per tactum, quia non retinet ibi figuram situalem, nisi forsitan faceret Deus, quod in una parte hostiae sentiretur una sola pars ossis, & in parte proxima hostiae alia pars ossis, donec perciperetur totum os; sicut diximus, posse videri hoc modo totum Christum, cum aliqua quasi extensione, impediendo Deo cognitionem aliarum partium.

Quarta difficultas.

Quarta difficultas esse potest, utrum praesentia corporis Christi in Eucharistia possit cognosci ab intellectu creato naturali virtute? Certum est posse cognosci scientia beata, vel infusa, & abstractiue etiam lumine fidei: certum etiam mihi est, absentiam panis cognosci à demone virtute naturali, licet posset forte formidare, an sibi occulteretur illa substantia, cum videat ibi manere accidentia. Denique mihi valde probabile est, mysterium hoc, quoad eius possibilitatem posse sciri ab intellectu Angelico; sicut etiam naturali virtute sciri potest, Deum posse operari miracula, & entia supernaturalia. Dubitatur ergo, an naturali virtute Angelus cognoscere possit actualem existentiam praesentiae corporis Christi? Affirmat Scotus cum aliis, quos affert Suarez in praesenti *sect. 5.* Negat tamen communis, & vera sententia, eo quod illa praesentia est entitativae supernaturalis: quare sicut gratia, unio hypostatica, & aliae entitates supernaturales non sunt naturaliter cognoscibiles ab Angelo; sic nec illa praesentia; quae est quaestio generalis pertinens ad materiam de Angelis. Fateor, hac ratione solum probari de praesentia corporis, non de praesentia animae Christi in Eucharistia, quam supra *disp. 6.* diximus non videri supernaturalem in sua entitate.

Quinta difficultas.

Hinc nascitur ultima difficultas, an, si corpus Christi alibi non existeret, nisi in Eucharistia posset naturaliter cognosci ab Angelo existentia ipsius corporis, licet lateret modus praesentiae? Respondeo, verius videri posse, quia existentia ipsius corporis est

27. Quae sunt, Satisfit.

28. Item ex his de visu constat quid dicendum sit de alijs sensibus.

29. Multa hic supponuntur certa.

Statu quo sententia Communis est vera sententia.

30. Alia difficultas soluitur.

est entitas naturalis; ergo illa esset intra spheram cognitionis Angelicæ. Dices, cognitio intuitiua terminatur ad obiectum vt presens; ergo eo ipso, quod Angelus videret corpus Christi, videret illud esse presens ibi, & per consequens videret eius presentiam. Respondeo, cognitionem intuitiuam intellectualem solum terminari ad rem vt existentem: sciret ergo Angelus, corpus Christi existere, non tamen vbi existeret: sicut Deus pro illo priori, quo corpus antecedit ad suam vocationem, intuetur existentiam corporis exigentis vocationem: & tamen pro illo priori non cognoscit presentiam localem ipsius corporis. Cur ergo similiter non posset intuitio Angeli terminari ad solam existentiam corporis Christi, & non ad presentiam.

DISPUTATIO X.

De accidentibus panis, & vini, quæ remanent in Eucharistia.

SECTIO I. *Quæ accidentia manent in Eucharistia; & quomodo.*

SECTIO II. *Quomodo species agere, pativæ possint; & an ex ipsis aliquid generetur.*

SECTIO III. *Quando, & quomodo accidentia desinant continere Christum Dominum.*

DE hoc agit S. Thomas per totam q. 77. Hæc etiam materia magna ex parte philosophica est, ideo breuiter percurrere, vt ad ea, quæ magis Theologica sunt, progrediamur.

SECTIO I.

Quæ accidentia manent in Eucharistia; & quomodo?

Certum de fide est, manere aliqua accidentia, vt habetur in Concilio Florentino, in Decreto Eugenij, in Conc. Lateran. relato in cap. *Firmiter*. §. *Vna vero*. de Summa Trinitate; & in Tridentino sess. 13. can. 2. in Constantiens. sess. 8. Certum item est, manere sine subiecto, vt habetur in sess. 8. Concil. Constant. vbi damnatur propositio hæc Ioannis VViclef: *Accidentia panis non manent sine subiecto in hoc Sacramento*. Dubitari tamen potest, primo, quæ accidentia panis, & vini manent in Eucharistia; Et in primis certum est, accidentia modalia, quæ immediate afficiebant substantiam panis, non manere, ex. gr. vocationem panis, & alia huiusmodi; quia modus nec diuinitus potest esse sine re, quam modificat. De accidentibus vero realibus non est dubium, quin manent omnia illa, quæ sensibus percipi possunt: de his enim ad minus loquuntur Concilia, dum dicunt species panis, & vini manere. Difficultas est, an aliquæ qualitates occultæ manent.

P. Suarez in præfati disp. 56. sect. 1. censet, omnia manere, quia omnia subiectantur in quantitate, quæ remanet: cæterum addit, hoc non esse de fide, nisi quoad qualitates sensibiles, quæ vocantur species, quia earum habemus species; nec ex veritate mysterij, nec ad ipsum occultandum necessarium erat, alia accidentia manere.

P. Vaquez in præfati disp. 149. cap. 1. docet, de fide esse, quod manent omnia accidentia realia, tum quia definitiones Conciliorum sunt indefinitæ, & per consequens vniuersaliter accipiendæ, tum

etiam quia, manentibus quatuor primis qualitatibus, non potuerunt non manere aliæ omnes secundæ; quia omnes oriuntur ex temperamento primarum. Cæterum hoc fundamentum philosophicum, quod ipse appellat firmissimum, facile diluitur potest; quia licet aliæ qualitates dicantur secundæ, quia oriuntur ex primis, non tamen oportet, quod oriuntur ex primis immediate, exempli gratia, licet potentia visiva oriatur ex temperamento primarum qualitarum, non tamen immediate, sed mediate, quatenus primæ qualitates disponunt materiam ad introductionem animæ, à qua dimanat potentia visiva: quare, ablata anima, etiam si maneret idem temperamentum, non fluere connaturaliter potentia visiva: ergo ex eo, quod maneat temperamentum panis, non fit, quod etiam, ablata substantia, debeant connaturaliter manere omnes passionibus panis.

Melius arguit idem Vasquez ad hominem pro sua sententia; quia si nomine specierum non intelliguntur omnia accidentia realia panis, sequitur esse de fide, quod non omnia manent (quod nemo concedet); & sequela probatur ex Tridentino supra docente, manere dumtaxat species panis; ergo alia omnia præter species non manent. Certum ergo est, manere omnia accidentia realia panis, & vini, quia nulla potest excogitari qualitas panis, vel vini, quæ vel in se ipsa, vel saltem in suo effectu sensibus non percipiatur; nulla enim est qualitas adeo occulta, quæ non sit ordinata ad effectum sensibilem, qualis est qualitas occulta piperis ad calefaciendum, vel mordacitas vini, & alia huiusmodi: ergo cum certum sit, species manere, certum iam erit manere omnes qualitates; omnes enim sunt species, quatenus mediate, vel immediate sensibus deprehenduntur.

Secundo dubitari potest, vtrum alia accidentia manent in quantitate, an omnia æque per se: Hæc quaestio supponit, quantitatem esse quoddam peculiare accidens distinctum à substantia; quod in præfati non est disputandum, sed supponendum cum communi sententia. Ex dicendis tamen potest aliquod fundamentum desumi ad confirmandam illam communem sententiam. Quæstio ergo præfata est merè Physica, vtrum quantitas sit commune subiectum aliorum accidentium; quam tractavi in 1. Physicæ. vbi dixi, stando in ratione non esse improbabile, quod omnia accidentia subiectentur immediate in ipsa substantia: nec enim oppositum concedendum esset, omnia accidentia panis manere æque per se, & sine subiecto mediato, & immediato. Item in Eucharistia non dari album, lapidum, &c. sed albedinem, saporem, odorem, &c. item qualitates illas non posse pro illo statu naturaliter corrumpi, vel produci ab agentibus naturalibus, quia omnes conseruantur concursu creatiuo: Deum tamen ad præfati agentis creati illas destruere, vel producere, occultandi mysterij causa: & denique mota quantitate localiter, non moueri alia accidentia ex vi vnionis, quam habeant cum quantitate, sed vel à Deo immediate, vel ab ipsa quantitate, aut corpore Christi habente diuinitus vim trahendi secum illa accidentia, quando localiter mouetur. In quam sententiam vltra alios auctores accessit P. Lessius de Perfectionibus Diuinis lib. 12. n. 112. Eandem sententiam amplexi sunt P. Hurtado Disp. 6. Physicæ sect. 6. & P. Arriaga Disp. 5. sect. 2. subsect. 5.

Obiici potest, hoc esse multiplicare miracula sine necessitate. Respondent distinguendo, multiplicari

1.
Conc. Flor.
Lateran.
Trident.
Constant.

Dubitar
quæ acciden
tia manent.

Accidentia
modalia non
remanent, se
cundum alia.

2.
Suarez.
Sententia Sua
rez.

3.
Vaquez.
Sententia &
fundamentum
Vaquez.